

Onderwerp Raadsvoorstel inzake Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RESZL 1.0)
Vergaderdatum 19 mei 2021
Zaaknummer 0971171047

Aan de Raad

Voorstel

De gemeenteraad wordt voorgesteld:

1. In te stemmen met de Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RESZL 1.0) en daarmee het bod (1,3 TWh) van de regio Zuid-Limburg als bijdrage aan de landelijke opgave (35 TWh) aan duurzaam opgewekte elektriciteit op land;
2. In te stemmen met de zoekgebieden in de gemeente Stein en kennis te nemen van de afwegingen en keuzes in de RESZL 1.0 van de andere gemeenten in Zuid-Limburg;
3. In te stemmen met het aanbieden van de RESZL 1.0 aan het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NP-RES) op 1 juli 2021.

Inleiding

In het Nationale Klimaatakkoord is afgesproken dat 30 energieregio's in Nederland in kaart brengen waar en hoe het beste duurzame elektriciteit door middel van zonne- en windenergie op land opgewerkt kan worden en wordt onderzocht hoe buurten van het aardgas af kunnen. Hiervoor is per regio een Regionale Energie Strategie (RES) opgesteld die elke twee jaar geüpdatet moet worden. Zuid-Limburg is één van die 30 RES-regio's.

De RES is een instrument om gezamenlijk te komen tot keuzes voor (1) grootschalige opwek van duurzame elektriciteit op land (opgave elektriciteit), (2) de warmtetransitie in de bebouwde omgeving (opgave gebouwde omgeving) en (3) de benodigde opslag en infrastructuur. Het meest omvangrijke onderdeel van de RESZL 1.0 is de grootschalige opwek van zonne-energie en windenergie. Hiervoor heeft iedere gemeente een afwegingskader opgesteld en zoekgebieden bepaald. Op basis van bestaand vermogen, projecten die reeds in ontwikkeling zijn en aanvullende beleidsambities in de regio is bepaald hoeveel Zuid-Limburg tot en met 2030 grootschalig aan wind- en zonne-energie kan en wil opwekken. Het bod van Zuid-Limburg als bijdrage aan de nationale opgave van 35 TWh aan hernieuwbare energie op land is 1,3 TWh. Hieraan draagt Stein 0,058 TWh bij door middel van realisatie van zonne-energie op daken en land (o.a. parkeerterreinen, braakliggende terreinen, bedrijventerreinen en landbouwgebied).

De concept-RES Zuid-Limburg is goedgekeurd door de colleges, Gedeputeerde Staten en het algemeen bestuur van het waterschap en is op 1 oktober 2020 aangeboden aan het Rijk. Om

te komen van de concept-RES naar de definitieve RES is een maatschappelijke fase doorlopen met verschillende stakeholders waarbij de opgenomen uitgangspunten en zoekgebieden zijn getoetst. Op 1 juli 2021 dient de definitieve RES Zuid-Limburg (RESZL 1.0) gereed te zijn en te zijn goedgekeurd door Gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemene vergadering van de Waterschappen. Op 1 juli 2021 wordt de RESZL 1.0 aangeboden aan het Nationaal Programma van de RES (NP-RES).

Voor de (volledige) inhoud van de Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RESZL 1.0) wordt verwezen naar bijlage 1.

Argumentatie

1.1 Het bod van 1,3 TWh voor heel Zuid-Limburg bestaat uit 0,17 TWh wind-op-land, 0,71 TWh zon-op-dak en 0,45 TWh zon-op-land.

Voor de opgave Elektriciteit heeft iedere gemeente een afwegingskader gemaakt en zoekgebieden voor grootschalige opwek van zonne- en windenergie bepaald. Deze zijn in de RESZL 1.0 aangegeven. Op basis van bestaand vermogen, projecten die reeds in ontwikkeling zijn en aanvullende beleidsambities in de regio is bepaald hoeveel Zuid-Limburg t/m 2030 grootschalig aan wind- en zonne-energie kan en wil opwekken. Dat is 1,3 TWh en daarmee het bod van Zuid-Limburg als bijdrage aan de nationale opgave van 35 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030.

In de tabel hieronder is weergegeven hoe het bod van de RESZL 1.0 is opgebouwd. Hiervan is 0,17 TWh wind-op-land, 0,71 TWh zon-op-dak en 0,45 TWh zon-op-land (parkeerterreinen, braakliggende terreinen, bedrijventerreinen en landbouwgrond). Meer informatie staat in hoofdstuk 6 van bijlage 1.

Tabel 1: Opbouw bod RES Zuid-Limburg 1.0

	Bestaand en producerend vermogen (TWh)	In de planning (pijplijn) (TWh)	Nog te realiseren vermogen (TWh)	Totaal (TWh)
Parkstad Limburg	0,026	0,053	0,425	0,504
Westelijke Mijnstreek	0,007	0,145	0,302	0,454
Maastricht-Heuvelland	0,023	0,103	0,249	0,375
Totaal (TWh)	0,056	0,301	0,976	1,333

1.2 Onderdeel van de RESZL 1.0 is ook de opgave gebouwde omgeving, waarbij gekeken is naar de warmtevraag en beschikbare bovengemeentelijke warmtebronnen om van het aardgas te gaan..

In de RES wordt ook ingegaan op de opgave gebouwde omgeving. Dit is de warmtetransitie in de bebouwde omgeving (ook wel Regionale Structuur Warmte). Hierbij wordt ingegaan op de

warmtevraag en beschikbare bovengemeentelijke warmtebronnen in de Westelijke Mijnstreek, Parkstad en Maastricht-Heuvelland om zo van het aardgas af te kunnen gaan. Een belangrijke bovengemeentelijke bron is Chemelot, zie voor meer informatie hoofdstuk 8 in bijlage 1. De Regionale Structuur Warmte wordt nader uitgewerkt in de Transitievisie Warmte (TVW) die elke gemeente in 2021 vaststelt.

1.3 Om de grootschalige opwek van duurzame energie in de regio Zuid-Limburg te realiseren is het noodzakelijk dat Enexis investeert in de infrastructuur.

Een belangrijk aspect is de impact van het bod op het elektriciteitsnetwerk in Zuid-Limburg van Enexis en TenneT. Op basis van een netimpact-analyse komt netbeheerder Enexis tot de conclusie dat om dit bod te kunnen realiseren, zes hoogspanning-/middenspanning-stations in de regio Zuid-Limburg moeten worden uitgebreid en dat één nieuw hoogspanning-/middenspanning-station moet worden gerealiseerd. Deze aanpassingen worden reeds voorbereid en zullen tijdig gereed zijn om het RES-bod van 2030 te realiseren. Meer informatie is opgenomen in §6.5 van bijlage 1.

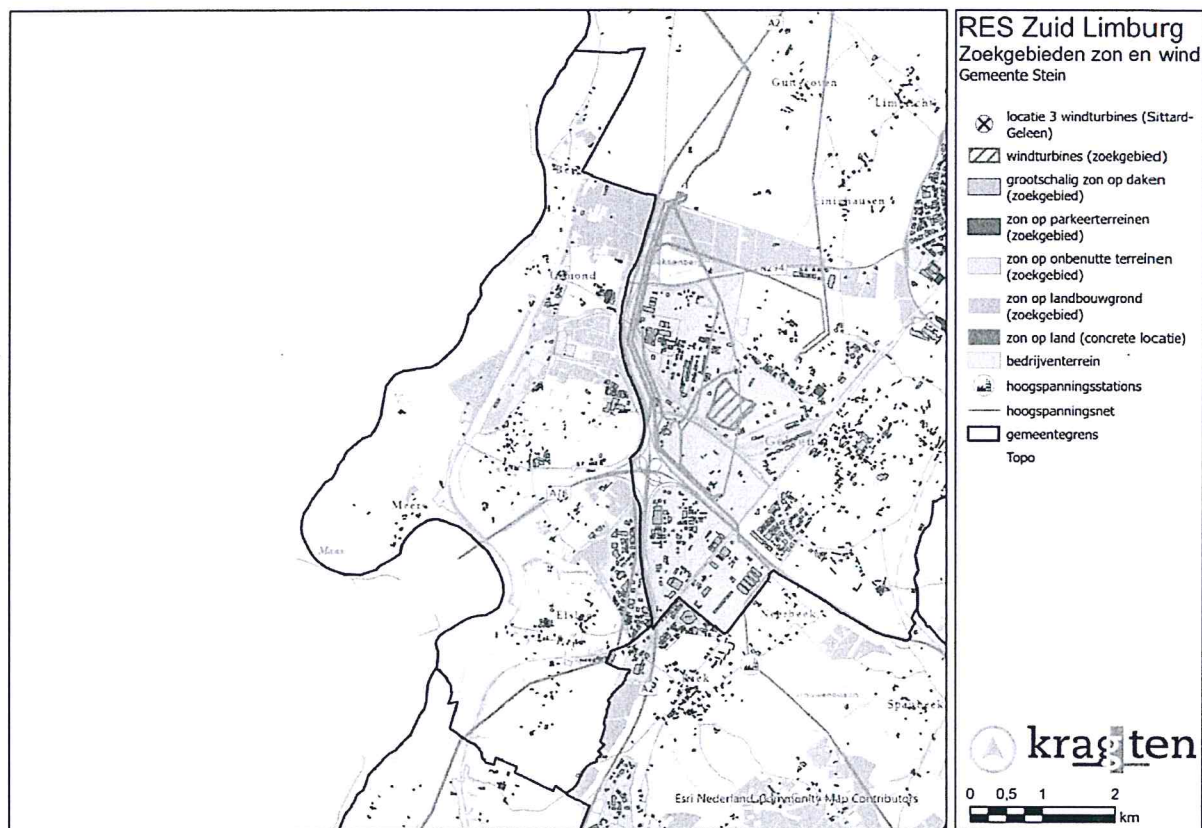
2.1 Op basis van het afwegingskader zijn de zoekgebieden voor de gemeente Stein bepaald.

Op basis van de criteria uit het afwegingskader (zie §7.2.4 in bijlage 1) zijn voor de gemeente Stein de zoekgebieden bepaald, deze zijn opgenomen in de concept-RES. Om te komen van de concept-RES tot de definitieve RESZL 1.0 is in de gemeente Stein in december 2020 en januari 2021 een enquête gehouden onder inwoners en bedrijven, organisaties en verenigingen. In de enquête is gevraagd naar de motivatie van inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen om zelf duurzame keuzes te maken en hun visie op de voorgestelde criteria en zoekgebieden voor de realisatie van (grootschalige) zonne-energie.

Op basis van de resultaten heeft een heroverweging van de criteria en zoekgebieden plaatsgevonden en zijn twee zoekgebieden afgefallen. Deze twee zoekgebieden waren bij alle respondenten het minst gewenst om in te zetten als zoekgebied voor de opwek van zonne-energie en zijn derhalve uit het bod verwijderd. Het betreft de zoekgebieden uit het concept-bod gelegen in en rondom het Steinerbos en zuidelijk van de A76 ten zuidwesten van Nieuwdorp/noordwesten van Elsloo tussen bronsgroene landschapszones en goudgroene natuurzones.

Hieronder zijn de zoekgebieden voor de grootschalige opwek van zonne-energie op daken en land voor de gemeente Stein weergegeven.

Een overzicht van de zoekgebieden die zijn opgenomen voor de sub-regio Westelijke Mijnstreek is weergegeven in figuur 7.4 op blz. 68 van bijlage 1.

2.2 *Elke gemeente en sub-regio heeft haar eigen afwegingskader en zoekgebieden opgesteld.*

Elke gemeente heeft, in samenwerking met de sub-regio, voor haar eigen gronden een afwegingskader opgesteld. Op grond hiervan zijn het bod en de zoekgebieden voor elke gemeente bepaald en bij elkaar opgeteld tot het bod van de RESZL 1.0 van 1,3 TWh. Elke gemeente heeft hierover haar eigen beslissingsbevoegdheid en besluit zelf over initiatieven voor zonnepanelen en windmolens. Derhalve worden de keuzes en zoekgebieden van de overige gemeenten in Zuid-Limburg ter kennisgeving aangeboden.

2.3 *Het afwegingskader en de zoekgebieden worden na vaststelling van de RES 1.0 nader uitgewerkt en juridisch verankerd in het Omgevingsplan.*

De RESZL 1.0 is een strategisch verkenningsdocument en omvat ambities en oplossingsrichtingen die perspectief en kansen bieden aan onder andere de opwek van duurzame energie en het bieden van een alternatief voor aardgas voor het verwarmen van de gebouwde omgeving. De RES heeft op zichzelf geen juridisch bindende status. Na vaststelling van de RES 1.0 dienen de gemeenten de uitgangspunten en zoekgebieden juridisch verankerd te worden in het instrument van de Omgevingswet, in de Omgevingsvisie en/of

Omgevingsplan. In de Omgevingsvisie van Stein wordt hier in abstracte zin al aan gerefereerd. De daadwerkelijke inpassing en uitwerking vindt plaats in het omgevingsplan.

Om te komen tot een goede inpassing van zonneweiden in de gemeente Stein wordt na vaststelling van de RES 1.0 een extra vertaalslag gemaakt waarin in een beleidsstuk wordt vastgelegd *hoe* we de zonneweiden kunnen realiseren. Hierbij kan worden gedacht aan voorkeur voor locaties binnen een zoekgebied (bijvoorbeeld nabij infrastructuur/bebouwing), prioritering van zoekgebieden in de tijd, prioritering van inzet van daken voor gronden, nabijheidscriterium, motivatieplicht inzet gronden (vanuit de Provinciale Omgevingsverordening), eisen aan de installatie, eisen aan landschap in en rondom de installatie, maar ook lokaal eigendom van de installatie, participatie en draagvlak.

Bovengenoemde nadere uitwerking van de *hoe-vraag* wordt verwerkt in een ruimtelijk afwegingskader waarlangs de gemeente vergunningaanvragen zal toetsen. Het vaststellen van het afwegingskader, het bod en de zoekgebieden in het kader van de RES zijn hiervoor input, maar zijn geen grond voor de beoordeling van aanvragen voor de realisatie van zonneweiden in de gemeente Stein.

3.1 Uiterlijk 1 juli 2021 wordt de RESZL 1.0 aangeboden aan NP RES.

Op 1 juli 2021 dient elke RES-regio haar RES aan te bieden aan het NP RES. Na vaststelling van de RESZL 1.0 in de gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemene vergadering van de Waterschappen. Na het aanbieden van de RES'en vanuit de verschillende regio's worden deze doorgerekend door het PBL en wordt bepaald of wordt voldaan aan de landelijke opgave van 35 TWh. Als dit niet het geval is zal middels een afweging van het PBL en het Rijk beoordeeld worden hoe de restopgave gerealiseerd dient te worden.

Financiële onderbouwing

Met het vaststellen van de RESZL 1.0 wordt het fundament gelegd op basis waarvan overheden (inclusief gemeenteraad), semioverheden, bedrijven, woningcorporaties, inwoners etc. in gezamenlijkheid tot concrete uitvoeringsmaatregelen komen om de energietransitie in de regio en uw gemeente in gang te zetten. Voor dit proces zullen vanuit het Rijk opnieuw middelen beschikbaar gesteld moeten worden. Eén van de randvoorwaarden die de gemeenten gesteld hebben aan de instemming met het Klimaatakkoord is namelijk het krijgen van een vergoeding voor de uitvoeringslasten.

Voor de externe ondersteuning bij het opstellen de RESZL is gebruikgemaakt van de rijkssubsidie die voor de RES aan Zuid-Limburg beschikbaar is gesteld. Voor de regio Zuid-Limburg is dat t/m 2021 in totaal € 1.359.428,-. Deze subsidie is overgemaakt naar de gemeente Maastricht die deze middelen voor de 16 gemeenten in de RES-regio beheert. Van deze subsidie is tot nu toe afgerond € 800.000,- gebruikt. De rest wordt gebruikt voor het vervolg van de RES in 2021 en 2022.

Vaststelling van de RESZL 1.0 heeft voor de gemeente Stein geen (directe) financiële consequenties.

Bijdrage aan strategische toekomstvisie 2018-2022:

Het opstellen van het bod voor de RES Zuid-Limburg en het bijbehorende afwegingskader met zoekgebieden voor de opwek van zonne-energie in de gemeente Stein als onderdeel van de RES Zuid-Limburg draagt bij aan kernwaarde 2 van de strategische toekomstvisie 2018-2022: een duurzame leefomgeving met unieke waarden.

Relevante beschikbare achtergrondinformatie

Ontwikkelingen energievraag en energiebesparing tot 2030

De energievraag gaat de komende decennia behoorlijk veranderen. Door verduurzamingsmaatregelen, efficiencyverbeteringen en vervangende nieuwbouw zal de totale energievraag in de gebouwde omgeving (woningen en utiliteiten) naar verwachting gaan dalen. Dat geldt met name voor de warmtevraag die mogelijk tot 2030 met circa 18% zal afnemen. Het maken van een prognose voor de elektriciteitsvraag is wat lastiger, omdat deze mede bepaald wordt door de toenemende laadvraag uit mobiliteit en keuzes in het kader van de warmtetransitie (zoals elektrisch koken en verwarmen). In de RES 2.0 wordt de prognose voor de elektriciteitsvraag op dit punt aangescherpt.

Meer informatie over het huidige energiegebruik (elektriciteit en warmte) en de verwachting voor 2030 is te vinden in hoofdstuk 5 van bijlage 1. Ondanks dat het geen opgave is vanuit de RES is in de RESZL 1.0 ook nader ingegaan op energiebesparing. Energiebesparing wordt gezien als een belangrijke bijdrage aan de opgaven uit het klimaatakkoord.

Landschappelijke verdiepingsstudie wind en zon Zuid-Limburg

De uitgangspunten voor de grootschalige opwek van duurzame energie zijn voor de drie sub-regio's van Zuid-Limburg hetzelfde. Het gaat daarbij vooral om afspraken in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL2014) c.q. de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) en Provinciale Omgevingsverordening en de Limburgse zonneladder.

Rekening houdend met deze overkoepelende afspraken hebben de ruimtelijke afwegingen in Zuid-Limburg grotendeels op het niveau van de sub-regio's en individuele gemeenten plaatsgevonden. Er is (nog) geen sprake van een gezamenlijk ruimtelijk afwegingskader. Om de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap te bewaken en alle belangen goed af te wegen wordt in 2021 een 'Landschappelijke verdiepingsstudie wind en zon Zuid-Limburg' uitgevoerd. Deze moet bouwstenen opleveren voor een samenhangend Ruimtelijk Afwegingskader voor heel Zuid-Limburg en een doorvertaling naar alle gemeenten in Zuid-Limburg. Voor de RES 1.0 is uitgegaan van de huidige sub-regionale en lokale afwegingskaders en beleidsuitgangspunten.

Communicatie vaststelling RESZL 1.0

Na vaststelling van de RES 1.0 door de gemeenteraad informeren we inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen hierover. Dit doen we door in begrijpelijke taal (ondersteund door visuele weergave) uit te leggen wat de RES precies inhoudt en wat dit gaat betekenen voor de gemeente Stein. Waar mogelijk sluiten we aan op de regionale communicatiemiddelen van de RES Zuid-Limburg, aangevuld met informatie die specifiek voor Stein van belang is.

We zetten de volgende communicatiemiddelen in:

- Website
- Social media
- Digitale nieuwsbrief
- Maaskentjer
- Lokale pers (denk aan interview Bie Os, persgesprek de Limburger, etc.)

Participatie

Om de samenleving in Zuid-Limburg te betrekken bij de RES, is en wordt ingezet op twee sporen:

- Participatie in het RES-proces: Gemeenteraden en inwoners zijn meegenomen in het voorbereidingsproces, onder meer door middel van (digitale) bijeenkomsten, enquêtes en informatiebrieven. Daarnaast is gebruik gemaakt van een klankbordgroep bestaande uit partijen die verschillende belangen vertegenwoordigen.
- Participatie in projecten: De omgeving wordt in een zo vroeg mogelijk stadium bij de realisatie van concrete projecten betrokken. We streven ernaar, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord, dat duurzame opwek voor 50% in eigendom komt van de lokale omgeving (inwoners en bedrijven). Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van financiële participatie, financiële obligaties, eigendoms participatie, een omgevingsfonds of een combinatie hiervan.

Vervolgproces RESZL 1.0

De RESZL 1.0 moet vóór 1 juli 2021 geaccordeerd zijn door alle Colleges van de gemeenten in Zuid-Limburg, Gedeputeerde Staten en Algemene vergadering van de Waterschappen. En vóór 1 juli 2021 vastgesteld zijn door alle gemeenteraden in Zuid-Limburg, Provinciale Staten en de algemene vergadering van de Waterschappen. Dit proces loopt sinds 11 maart 2021. Op 1 juli 2021 wordt de RESZL 1.0 aangeboden aan het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NP-RES).

Moties (en amendementen) die mogelijk voortvloeien uit het vaststellen van de RESZL 1.0 worden separaat op 1 juli aangeboden aan het NPRES en krijgen een plek in de RESZL 2.0.

Na vaststelling van de RESZL 1.0 wordt nader bekeken welke route en tijdlijn nodig zijn om de afspraken voor 2025 - vergunningentraject afgerond - en 2030 na te komen. Conform de landelijke afspraken zal de RES Zuid-Limburg elke twee jaar ge-update worden. Nieuwe inzichten, ontwikkelingen en ervaringen ten aanzien van warmtebronnen en locatiekeuzes voor hernieuwbare opwek zullen daarbij worden doorgevoerd. Ook worden eventuele besluiten over nieuwe energie infrastructuur en opslag meegenomen. Om de stabiliteit van het reeds in gang gezette proces te waarborgen, wordt de werkstructuur van de RESZL, conform de startnotitie voor de RESZL 1.0, gecontinueerd.

Burgemeester en Wethouders,

de Secretaris, de Burgemeester,